

Author

CEGLÉDI TÍMEA (/SZERZOK/CEGLEDI-TIMEA)

Author

TÓBI ISTVÁN (/SZERZOK/TOBI-ISTVAN)

Author

HARSÁNYI SZABOLCS GERGŐ (/SZERZOK/HARSANYI-SZABOLCS)

Reziliens hallgatók és szakkollég szelekció

Bevezetés, kérdések

^[1] Tanulmányunk fő kérdése, hogy a szakkollégiumokba való bejutást befolyásolja-e, s ha igen, milyen társadalmi összetételét vizsgáló korábbi kutatások arra hívták fel a figyelmet, hogy a szakkollégium háttér alapján – vagy annak valamely közvetett hatásán keresztül – (a kutatási eredmények összefüggésében elemzett Tehetségek Útja Kutatás szakkollégiumi adatbázisa alapján a bekerült szakkollégistákhoz viszonyítva) megállapításokat, akik önkéntes alapon kitöltötték a kutatás kérdőívét. Ner szakkollégisták valós összetételét tükrözi-e, vagy ezt átírja a válaszadási hajlandóság társadalmi rétegeire vonatkozóan, hogy összehasonlítsuk a válaszoló bekerültekben belül a különböző társadalmi csoportok szakkollégiumi felvételi szelekció létezését és természetét. Vajon az alacsonyabb társadalmi rétegeket eltereljük? Ha igen, akkor miben? Mi jellemzi a hátrányaik ellenére sikeres felvételn túljutott, és ösztönzésére, milyen hozománnyal érkeznek? Mely területeken szorulnak leginkább fejlesztésre a

Társadalmi meghatározottság a szakkollégiumokba való bejutásban

Egy korábbi elméleti munkánkban áttekintettük^[2] a felsőoktatási társadalmi egyenlőtlenségek újraértékeléséhez kapcsolódó szakirodalmat. Az egyik oldalon az egyenlőtlenségek csökkenése, a növekvő száma és aránya, a továbbtanulási lehetőséget a szakmaszerzés után is megteremtő szakmai szereplők általi csökkenése, a szelekciós folyamat vagy a saját iskolai végzettség munkaerő-piaci elhelyezkedésére gyakorolt hatása. A másik irányzat képviselői az egyenlőtlenségek továbbéléséről beszélnek az alacsony státusúak túlsúlyos jelenlétéről a felsőoktatásban, az üres státusok elérhetőségének növekedése, a területi egyenlőtlenségek, a felfelé kúszása, a differenciált szelekció vagy az örökölt hátrányos helyzet büntetése kapcsán. A társadalmi elméleteket, kutatási eredményeket úgy is értelmezhetjük, mint a félig megtöltött pohár különböző hangsúlyozza, hogy csökkennek, a másik pedig azt, hogy vannak még egyenlőtlenségek. Jelen írásunkban megpróbáljuk megválaszolni a fenti kérdéseket.

A szakkollégiumokba való bejutás és a belőlük való kimaradás a felsőoktatás belső szelekciós struktúrájának értelmezhető. A bekerülésben megfigyelhető törésvonalak a társadalmi egyenlőtlenségek leképeződését tükrözik. A törésvonalak létezését bizonyították azok a kutatási eredmények, amelyek rámutattak, hogy a szakkollégiumokba való bekerülés kedvezőbb, mint a felsőoktatás hallgatói általában (az erre vonatkozó kutatási eredményekről lásd például: 2012).^[3]

Ez részben a hátrányosabb helyzetűek önkirekesztésére vezethető vissza, ami több tényezőben gyökerezik: az önkirekesztést a jelentkezők családi háttere, a tagság hasznosíthatóságának és költségeinek mérlegelése (lásd: 2002; Róbert 2000a; Nyüsti 2012a; 2012b; 2013). A szakkollégiumi felvételt meg kell, hogy előzze a felvételi információk sora, a szakkollégiumi tagsággal járó előnyök és kötelezettségek megismerése. Rámutatott rá, hogy a szakkollégiumok népszerűsítése, a toborzás inkább informális, mint formális csatornákon keresztül történik, amelyek csatornák kevésbé jól láthatók a hátrányosabb helyzetű hallgatók számára. Az informális társadalmi kapcsolatok szerepe kimagasló. A hátrányosabb helyzetűek inter- és intragenerációs kapcsolataira az

jobb helyzetben lévő társaiké (Pusztai 2010; 2011; Ceglédi 2015b; 2015c), ezért ezek jótékony hatása még mindig tömegek kerülnek be a felsőoktatásba, mégis nehéz e hallgatók számára, hogy felhívják a figyelmüket (Pusztai 2011; Ceglédi 2012). Ha ez mégis sikerül, egy-egy oktatói bátorítás sokat lendíthet a hallgatók számára (Ceglédi 2015d).

A szakkollégiumról való értesülést, a felvételi követelményekkel való szembenézést követően szülem nem elég csupán az, hogy az absztrakt elvárások szintjén fogadjon meg a hallgatóban a szakkollégia attitűdök és cselekvések szintjén döntéssé kell realizálnia ennek a vágnak (vö. Mickelson, idézi rámutatott, hogy a potenciális jelentkezők számára nem ismeretlen az, hogy a legtöbb szakkollégia van szó, ahol fontosak az előzetes teljesítmények, és már a jelentkezésnél is sokat számítanak a rendelkezésre álló, a teljesítmény érdemre válaszában kevésbé bízós társadalmunk nyomai a hátrányosabb helyzetűeknél erőteljesebben éreztetik hatásukat (Hankiss 2004; Császi 2006; Sik 2001; Róbert 2000a; Nyüsti 2012). Érdemtelen, a tisztességtelen előnyszerzés intézményeként működő protekciórendszerét a közvélemény erősebbnek mutatja, mint amilyen valójában (Róbert 2000b). A pályáaspirációk társadalmi megvalósulásának jelentkezősége is megjelenhet.

A jelentkezés után maga a felvételi procedúra következik. Számos kutatás bizonyította a hátrányos szakkollégiumi felvételi esetben mérvadó szakmai teljesítmények terén (pl. Pusztai 2006; 2010; Gál 2012; 2015a, 2015b, 2015c; Nyüsti 2012a, 2013; Verosza 2012; Szemerszki 2009a; 2009b). Ráadásul a szakkollégiumokba olyan előzetes teljesítménnyel lehet bejutni, amelyet az alulqualifikált családból származók elemzés rámutatott arra, hogy a hátrányaik ellenére kimagasló bemeneti eredményességi reziliens hallgatók is hordozzák társadalmi származásuk azon örökségeit, amelyek gátolják a felsőoktatásba való kiaknázását. Míg a felsőoktatás manifeszt célrendszerével már-már vakon azonosulnak a hallgatók, vagy a jó jegyekre való törekvésben nyilvánul meg), addig a kötelező kurrikulum és alacsonyabb arányban élnek velük, mint a hozzájuk hasonló teljesítménnyel belépő, de előnyös helyzetben (2015a; 2015b).

A bekerülés és kimaradás társadalmi törésvonalát azonban nemcsak az önkirekesztéssel magyarázhatjuk, hanem a gyakorlatával is. Ha ez a gyakorlat nem is tudatosan szelektív célzatú, a kapcsolati síkra terelt jelek érvényesülése, a társadalmi háttértől függő előzetes akadémiai teljesítmény, vagy az értelmiségi körök törésvonalak leképződnek, sőt továbbmélyülnek a szakkollégiumi felvételi során (Ceglédi & Fóna 2015).

Az újabb kutatások azt sejtetik, hogy a felzárkóztató típusú szakkollégiumok megjelenésével egyre inkább a szakkollégiumi tehetséggondozó forma jótékony hatásaihoz^[4] (Demeter 2012; Forray R. & magyarországi reziliens hallgatókat vizsgáló elemzés pedig arra mutatott rá, hogy a kimagasló teljesítményű hallgatók, sőt jelentéktelennek mondhatók a társadalmi törésvonalak a szakkollégiumokba való bekerülés tényénél, hogy ők nem rekesztődnek ki, nem jelenti azt, hogy a gyengébb teljesítményűek közt háttér. A szakkollégiumokon belül meginduló, társadalmi törésvonalakra rímelő differenciálódás a hallgatók elhalványítására szolgálnak. Lehetséges, hogy csak átszínezésükre.

Ebben az elemzésben arra nyílik lehetőségünk, hogy a hátrányosabb helyzetűek alulrepresentált státuszát mechanizmust interjú technikával vizsgáló kutatási eredményeket kibővítve a jelenség mögött rejlő tényezőket vizsgáljuk. Az önkirekesztésről továbbra is csak közvetett információkat kaphatunk, de sokat elárulhatunk a személyekre vonatkozó kérdéssornak a különböző társadalmi kategóriák szerinti elemzése. Arra is kíváncsiak vagyunk, hogy a bekerültekben belül az egyes társadalmi csoportok különböznek-e a felvételi birtokolt teljesítményük tekintetében.

Elemzésünkben különös figyelmet szentelünk a reziliens társadalmi csoportoknak, akiket a sikereikkel azonosítunk, akik legfeljebb szakmunkás végzettségű szülőkkel rendelkeznek vagy közszolgálatban dolgoznak.

Adatok

A Tehetségek Útja Kutatást a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége végezte 2015-ben az OTDK (OTDT) és a Szakkollégiumok Egyeztető Fórumának közreműködésével. Az adatfelvétel egy online felmérés volt, amelyre a 2015-ös XXXII. OTDK résztvevői és szakkollégiumi hallgatók töltötték ki 2015. március 25. és április 15. között. Összesen 427 szakkollégista választ elemzi. A minta az alapsokaság semmilyen ismételt nem tartalmaz.

Eredmények

A szakkollégiumi belépést előmozdító személyek

Meglepő, hogy a legmagasabban iskolázott családokból érkezők számoltak be a legalacsonyabb arány ösztönzéséről, amely hiányt a családtagok bátorítása és saját elhatározásuk ellensúlyoznak (1. táblázat). A szakkollégium melletti döntésük az akadémiai világ képviselőinek (az oktatóknak) családokból érkezők esetében. Az oktatók és szakkollégiumi oktatók támogatását leginkább a közérdeknek, de a legfeljebb szakmunkás végzettségű anyáktól származók esetében is sorsdöntőnek érzékeny oktatói tanácsok. Szükségük is van ezekre, hiszen az érettséggel sem rendelkező szülői hallgatóbázison belüli ösztönzés, és a családi bátorítás sem kimagasló a körükben. Ezek az eredmények alapján azt feltételeztük, hogy a magasabban kvalifikált családokból érkező, a felsőoktatásban való hallgatók könnyebben teremtenek kapcsolatot oktatóikkal. Azonban úgy látszik, hogy a szakkollégium tényezőik játszanak szerepet. Az eredményeket átszínezte esetleg az a tény, hogy miután a szak felsőoktatásba való bejutás előtt kell jelentkezni, az említett oktatói bátorítás egy részét valójában hallgatók, ahol még élénkebben élhet a „népi tehetségek” felkarolásának pátozsa. A másik lehetséges eltérő eredménynek, hogy a kimagasló eredményekkel belépő, de hátrányos helyzetű, úgynevezett engedelmeskednek azoknak a tanácsoknak, amelyek a felsőoktatás manifeszt, formális síkján (tehát hiszen igen magas az akadémiai körökbe vetett bizalmuk. Ugyanakkor a hallgatókkal kialakított kapcsolatot és jó jegyek megszerzését esetleg fenyegető extrakurrikuláris lehetőségekre kevésbé (2015c). Emellett az is lehetséges, hogy a magasán kvalifikált családok gyermekei körében terjedő szakkollégium (Veroszta 2010; Pusztai 2011; Ceglédi 2015c) ezek a hallgatók a formális kereteket leginkább megkezdve építve és az oktatók véleményét ignorálva keresik a számukra kevésbé vonzó felsőoktatásban belüli szakkollégiumokat, amelyek által „elit” mivoltukat érvényesíthetik.

A lakóhely szerinti bontásból az derül ki, hogy a fővárosiak támaszkodhatnak legkevésbé oktatók tanácsára a felvételt illetően. Lemaradásuk többszörös ezen a téren. Ami mégis a szakkollégium elhatározás, de családtagjaiktól, hallgatótársaiktól vagy szakkollégista hallgatóktól is átlagos arány fővárosiak és megyeszékhelyiek körében a legmagasabb a családból hozott bátorítás.

1. táblázat:

A szakkollégiumi jelentkezést ösztönző személyek az apa, az anya iskolázottsága^[5] és a lakóhely (oszlopszázalék, zárójelben az adott személy adott iskolázottsági csoporton belüli rangsorszáma)

		Hallgató-társ	Szakkollégiumi hallgató	Oktató	Szakkollégiumi oktató	Én magam	Családtag
Apa iskolázottsága	legfeljebb szakmunkás	31,9 (4.)	40,7 (3.)	41,6 (2.)	26,5 (5.)	72,6 (1.)	15 (6.)
	középiskolai érettségi	46,5 (3-4.)	46,5 (3-4.)	48,8 (2.)	36 (5.)	65,1 (1.)	15,1 (6.)
	legalább felsőfokú technikum	39,6 (3.)	51,1 (2.)	34,2 (4.)	22,2 (6.)	71,6 (1.)	27,1 (5.)
Anyai iskolázottsága	legfeljebb szakmunkás	36,5 (4.)	38,1 (3.)	44,4 (2.)	33,3 (5.)	69,8 (1.)	15,9 (6.)
	középiskolai érettségi	40,4 (4.)	51,5 (2.)	49,5 (3.)	29,3 (5.)	67,7 (1.)	14,1 (6.)
	legalább felsőfokú technikum	38,6 (3.)	47,7 (2.)	34,1 (4.)	23,5 (6.)	72 (1.)	26,1 (5.)
Lakóhely településtípusa	község	41,3 (4.)	55 (2.)	43,5 (3.)	35 (5.)	68,8 (1.)	13,8 (6.)
	város, megyeszékhely	37,2 (4.)	44,2 (3.)	45,1 (2.)	31,4 (5.)	67,7 (1.)	26,1 (6.)
	főváros	40 (3.)	47,8 (2.)	23,5 (4.)	9,6 (6.)	76,5 (1.)	19,1 (5.)
Mindenki		38,9 (4.)	47,3 (2.)	39,1 (3.)	26,2 (5.)	70,5 (1.)	21,8 (6.)

(<http://folyoirato>)

Forrás: Tehetségek Útja Kutatás 2015, szakkollégisták (N=427)

A belépéskori hozomány

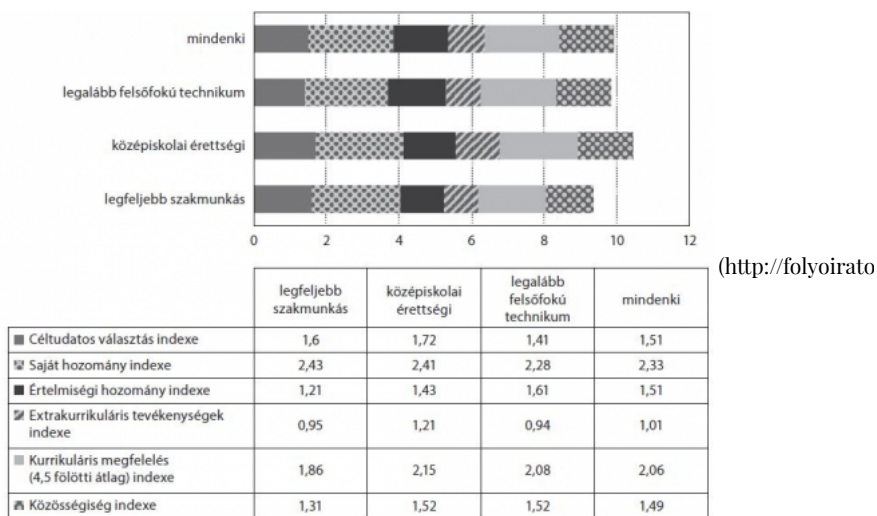
A belépéskori hozományon belül hat dimenziót alakítottunk ki, amely dimenziókat egy-egy index kialakításához korábbi interjúk kutatások és az eredményességről szóló szakirodalom tapasztalatai^[7] 1) A céltudatos választás komponensei a határozott karrierterv és a szakkollégiumról való előzetes A saját hozomány dimenzióban összegződtek az olyan személyes tulajdonságok, amelyek kevésbé arra a szakirodalom rámutatott), mint a felelősségteljeség, jó munkabírási, szakmai elkötelezettség. Az értelmiségi hozomány indexébe tartozik a társadalmi háttérrel összefüggő felsőfokú nyelvviszsg megkérdezettek könnyűnek ítélik-e meg a szakkollégiumokba való bekerülést. Korábbi eredmények különválasztani 4) az extrakurrikuláris és 5) a kurrikuláris követelményeknek való megfelelést, his

törésvonalakat fedeztünk fel. A kurrikuláris megfelelés inkább a reziliens hallgatókra jellemző (ak hátrányaik ellenére), míg extrakurrikuláris aktivitásuk alulmarad a kedvezőbb háttérű sikeres belépőkénél. A kurrikuláris megfelelést a 4,5 feletti tanulmányi átlag alapján azonosítottuk, az extrakurrikuláris szereplést, a publikációkat, a kutatási tapasztalatot, a kutatási tervet és a más felsőoktatási tehetőségi mutatókat. 6) Az utolsó a közösséghez való tartozás indexe, amelyet a szakkollégiumi kurzusok felvétel előtti lelki támasz azonosulás iteme képviselt.

A pontszámokat dimenzióként arányosítottuk, így egy dimenzióban 0 és 3 pont közötti értéket, 0 és 3 közötti mindenki.^[8] Ezt a többdimenziós bemeneti hozományt vizsgáltuk meg a legalapvetőbb társadalmi

Az összesen elérhető pontszám esetében 1–2 pontnál nincs nagyobb eltérés az apa, az anya iskolázottsági csoportjai között (1., 2. és 3. ábra). Ezek alapján óvatos következtetésként levonható, hogy ha a szakkollégista akkor a felvételnél a társadalmi háttér nem (vagy nem önmagában) jelent szelekciós kritériumot. A társadalmi csoportok, hogy hogyan érik el ezt a közel hasonló összpontszámot.

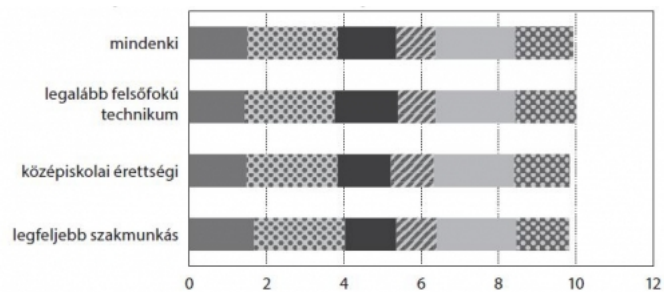
1. ábra:
A szakkollégisták belépéskori hozományaának mintázata az anya iskolázottsága szerinti csoportok

Forrás: Tehetségek Útja Kutatás 2015, szakkollégisták (N=427)

A belépéskori hozomány retrospektív önjellemzését illetően eltérő mintázatot láthatunk az egyes szerinti. Szembeötlő például azoknak a hallgatóknak a céltudatos választásban, az extrakurrikuláris tapasztalt előnye, akik középfokú végzettségű anyával rendelkeznek (1. ábra). Lehetséges magyarázat Bourdieu (2003) kispolgár típusa ismerhető fel, akiket a középosztályi aszkézis jellemez. A felsőfokú inkább sereghajtóként vagy átlagos teljesítményt nyújtókként tűnnek fel önjellemzésük alapján, s középfokú bizonyítvánnyal rendelkező anyáktól származókhoz képest. Lemaradásukat egyedül ki kompenzálják, ami – úgy tűnik – mégis segíti őket a szakkollégiumokba való bejutásban. A rezilier végzettségű anyákkal rendelkező hallgatók esetében a saját hozomány (elkötelezettség, felelősségt legkimagaslóbb, de figyelemre méltó a céltudatos választásra vonatkozó önértékelés átlag feletti é legkevesebb pontszámot, ami a legalacsonyabb értelmiségi hozományukra, a közösségbe való beté felismerésének hiányára és a gyenge kurrikuláris megfelelésre vezethető vissza. Ez az eredmény t árnyalattal kevesebben vannak a szakkollégiumokban összhallgatói átlagukhoz képest, nem kell tö

2. ábra:
A szakkollégisták belépéskori hozományaának mintázata az apa iskolázottsága szerinti csoporto

	legfeljebb szakmunkás	középiskolai érettségi	legalább felsőfokú technikum	mindenki
■ Céltudatos választás indexe	1,68	1,49	1,44	1,51
▨ Saját hozomány indexe	2,35	2,35	2,33	2,34
■ Értelmiségi hozomány indexe	1,34	1,38	1,64	1,51
▨ Extrakurrikuláris tevékenységek indexe	1,04	1,10	0,96	1,01
▨ Kurrikuláris megfelelés (4,5 fölötti átlag) indexe	2,07	2,09	2,07	2,07
▨ Közösségiség indexe	1,35	1,43	1,58	1,49

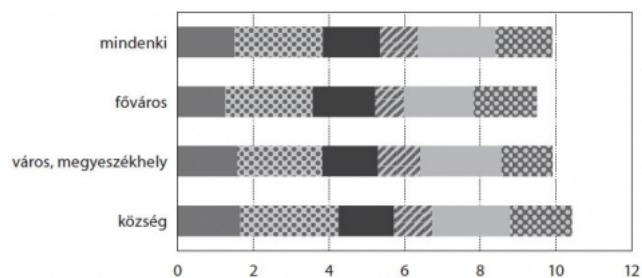
(<http://folyoirato>)

Forrás: Tehetségek Útja Kutatás 2015, szakkollégisták (N=427)

Az apa iskolázottsága szerinti csoportok esetében is jól látható, hogy a legmagasabb társadalmi kategóriába tartozók leginkább hasznosítható a felvételi során (mintegy pótolja a többiben tapasztalt lemaradást), emellett a legmagasabb az önjellemzésük alapján, míg például extrakurrikuláris aktivitásuk inkább átlag alatt van. Továbbá, hogy a céltudatos választással is kevésbé jellemzik felvételtől önmagukat, valószínűsíthető, hogy kipróbáljanak egy-egy idő- és energia-befektetéssel járó tevékenységet. Továbbá a szakkollégiumokban rejlő lehetőségeket kevesebb tájékozódással is felismerték, és gyengébb háttérrel rendelkeznek, mint mondjuk a legfeljebb szakmunkás végzettségű apáktól származók. Míg ez utóbbiak energiákat emészt fel a felvételi előtti mérlegelés (céltudatos választás) és a jó jegyek mellett nehezebb tevékenység átlagos szintre hozása, addig a legmagasabb végzettségű apák gyermekei a közösségi tevékenységekben magasabban helyezkednek el. A középfokú végzettségű apáknál már kevésbé látszik az a förlény, amit a középfokú anyáknál tapasztalhatunk. Az apa végzettsége szerinti csoportokban halványabbak a különbségek a gyermekeik teljesítménye között, és a „szokásos” lépcsőzetesség érvényesül inkább.

3. ábra:

A szakkollégisták belépéskori hozományának mintázata a lakóhely településtípusa szerinti csoportok szerint

	község	város, megyeszékhely	főváros	mindenki
■ Céltudatos választás indexe	1,66	1,58	1,26	1,51
▨ Saját hozomány indexe	2,59	2,25	2,3	2,33
■ Értelmiségi hozomány indexe	1,48	1,46	1,65	1,52
▨ Extrakurrikuláris tevékenységek indexe	1,01	1,12	0,76	1
▨ Kurrikuláris megfelelés (4,5 fölötti átlag) indexe	2,06	2,15	1,85	2,05
▨ Közösségiség indexe	1,63	1,35	1,67	1,49

(<http://folyoirato>)

Forrás: Tehetségek Útja Kutatás 2015, szakkollégisták (N=427)

A településtípusok szerinti bontás (3. ábra) alapján elmondható, hogy a budapestiek nem különösebben sereghajtók retrospektív önjellemzésük alapján a belépéskor a jó jegyek vagy az extrakurrikuláris fektetnek sok energiát, hogy a szakkollégiumban rejlő lehetőségekről és kötelezettségekről informáljanak. Ezt a lemaradásukat azonban ellensúlyozza az értelmiségi hozomány és a közösségbe való betagozódás azonosulás, amely két mutató az ő körükben a legmagasabb. Figyelemre méltó, hogy ennek ellenére az összpontszámot. Ők céltudatosságukkal, személyiségjegyeikkel (saját hozomány) körözik le/hozzá a közösségiségi indexe, s átlagos az extrakurrikuláris aktivitás és a kurrikuláris megfelelés is. Érdekes, hogy az élők számoltak be a legtöbb olyan tevékenységről, amely a kötelező kurrikulumon túlmutat, ugyanígy az elsők, tehát több fronton is megállják a helyüket. Ezen erőfeszítéseik ellenére alulértékelik az ilya felelősségteljeség, szakmai elkötelezettség (saját hozomány).

Összegzés és diszkusszió

Az az eredmény, hogy a belépéskori hozomány retrospektív önjellemzésen alapuló összértékében iskolázottsága, valamint a lakóhely településtípusa mentén felállított csoportok, arra enged következtetni, hogy a bejutás során a teljesítmény az elsődleges szempont. Ugyanakkor ezt a közel azonos teljesítményt a kategóriákba tartozó hallgatók. Különböznek a szülői iskolázottsági és lakóhelyi csoportok abban, hogy a bemeneti hozománnyal vágnak neki a szakkollégiumi felvételinek és nyerik el a tagságot.

A reziliens társadalmi csoportok (legfeljebb szakmunkás szülőkkal rendelkezők, községből érkezők) következőképpen jellemezhetjük: Önjellemzésük alapján ők voltak a legkimagaslóbbak a kötelezettség és a határozott karriertervet tekintve. Ez annak lehet a jele, hogy ezekben a társadalmi kategóriákban a célrendszerének való megfeleléssel konkuráló extrakurrikuláris tevékenységek elvállalása. A család felé látványosabban elkönyvelhető eredmény például a vizsgák sikeres letétele, mint egy ismeretlen tevékenység (Ceglédi 2012; Bocsi & Ceglédi 2016). Ezért is számoltak be arról ezek a hallgatók, hogy bátorítás a jelentkezéshez, hiszen az oktatók a családok által is tiszteletben tartott akadémiai világ és családjukon keresztül kevésbé kapnak erre vonatkozó ösztönzést (vagy kevésbé fogékonyak ezek ezek a reziliens hallgatók jelentkezzenek és bejussanak, hiszen azt láttuk, hogy a felelősségteljes elkötelezettséget és a közéleti aktivitást tömörítő mutató tekintetében is a legmagasabb értékek megközelítőnek mondható a kurrikuláris és az extrakurrikuláris feltételeknek való megfelelésük, teljesíteniük a bekerüléshez. Egyértelmű ugyanakkor a lemaradásuk az értelmiségi hozományra vonatkozó tekintetében, s a közösségbe való bedolgozás vagy értékazonosság is csak a községből érkezőknek

Mindezt a hétköznapi gyakorlat nyelvére fordítva elmondható, hogy valamely mutató tekintetében azokat a hátrányokat, amelyek a társadalmi háttérből adódnak. Például a nyelvvizsga és a határozott képes ellensúlyozni a szakmai elkötelezettség és a szorgalom. A hallgatói és családi bátorítás hiányát az oktatók ösztönzése.

Tanulmányunk módszertani tanulságokkal is szolgált. Újabb megerősítést nyert, hogy az anyai iskolázottság diplomás-nem diplomás vagy érettségizett-nem érettségizett dichotóm változóra, hiszen az érettségi értékeket mutatott fel bizonyos eredményességi mutatók terén. Ezzel együtt az is látható, hogy az szakkollégiumi felvételt sikeresen teljesítő reziliens hallgatói csoport a származás mélyebb és egy „alulteljesítése” és a községekből érkezők sajátos arcolata pedig arra vall, hogy a szakkollégisták szerinti felosztás sem a szokásos lépcsős módon differenciálja az eredményességet.

Az az eredmény is továbbgondolást érdemel, hogy a felsőfokú végzettségű szülők gyermekei és a felvételin. Egy korábbi, Hajdú-Bihar megyei felvételizőket vizsgáló munkánkban azt gondoltuk, hogy a sajátosság, amelyet a szelektív elvándorlás okoz (Ceglédi & Nyüsti 2011). Mostani elemzésünk alapján is igaznak bizonyult a szakkollégisták belépéskori eredményessége tekintetében. Az alulteljesítés rejtőzhet, hogy a felsőoktatásból való kiábrándultság, székepszis terjedőben van a legmagasabbban iskolázott körében (Veroszta 2010; Pusztai 2011; Ceglédi 2015a; 2015b). Elemzésünk érdekes eredménye, hogy olyan értékeket ezek a fiatalok, amelyekkel azonosulhatnak.

1. Melléklet:

A belépéskori hozomány indexeihez tartozó kérdések

(<http://folyoirato>

1. ^ Köszönjük Cziráki Szabinának a kutatás megvalósításában nyújtott segítségét.
2. ^ Az elméletek szintetizáló áttekintése részletesen olvasható: Ceglédi & Fónai 2012.
3. ^ Az itt felsorolt kutatások egyfajta összképet tárnak elénk, de az egyes szakkollégiumokban különböző szelekt
4. ^ A szakkollégiumok jótékony hatásairól összefoglaló írás pl.: Ceglédi et al. 2016
5. ^ Az apa és anya iskolai végzettségét az alábbiak szerint kategorizáltuk: Legfeljebb szakmunkás: 8 osztály vagy érettségi; középiskolai érettségi. Legalább felsőfokú technikum: főiskolai diploma, felsőfokú technikum, egyeten
6. ^ A lakóhely településtípusának kategorizálásakor a megyeszékhelyet és a várost vontuk össze, a többi kategóri
- lakóhelyet megjelölők körében a településnév utólagos kódolásával soroltuk be a településtípust.
7. ^ Az indexképzés a hallgatók retrospektív önjellemezésére vonatkozó kérdéssoron alapul (lásd 1. melléklet). Az : megkönnyítése és a dimenziók megragadása, körvonalazása miatt volt szükség. Kísérletünk nem tekinthető obje
- egy a lehetséges tömörítési, tipizálási módok közül, egyfajta tesztelése a korábbi, elsősorban interjúkra épülő sz
- Magában hordozza a kutatói szubjektivitást, amelyet igyekeztünk a korábbi szakirodalmi tapasztalatokra építés
8. ^ Az egyes dimenziókhoz tartozó kérdéseket az 1. melléklet tartalmazza.
9. ^ Klaszterelemzésekkel társadalmi csoportokat kíséreltünk meg azonosítani az apa és az anya iskolázottsága, v
- bevonásától eltekintettünk a válaszmegtagadók magas aránya miatt), de nem találtunk kellően homogén csoport
- merítési bázisa, a társadalmi háttérükhöz képest atipikusnak és tipikusnak tekinthető csoportok elaprózódása,
- fokainak heterogén kombinációi.

at a club / editions-reziliens-

